

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ СВАГДА О ДАНУ СВАКЕ ПРЕДСТАВЕ НА ПО ТАБАКА. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 н. месечно. — ПРЕТИЛАТА СЕ ШАЉЕ КОРНЕЛУ ЈОВАНОВИЋУ, КОЈИ СЕ ИЗ ЉУБАВИ ПРЕМА ПОЗОРИШТУ ПРИМИО ДА РАЗАШИЉЕ ОВАЈ ЛИСТ.

РОМЕО И ЈУЛИЈА.

Трагедија у 5 чинова, написао Вилем Шекспир, с енглеског превео др. Лаза Костић, за српску позорницу удесио А. Хаџић.

(Наставак.)

Јулија.

Та шта ме тако мучиш, сотоно,
Не носи собом муке наклене.
Је л' Ромео сам себе убио?
Та кажи само да, ил' кажи не,
Та једна реч нек срећу раскине.

Дојкиња.

Ју, видела сам рану очима,
Сачувај Боже! — баи на прсима:
Ох, јадан, јадан, крвав, самртник
Пребледио к'о пеп'о, сав је крв,
Крвава крв, — ух, падох у несвест!

Јулија.

Ох, пукни, срце, махом препукни!
Заклоп'те с' очи вечном тамницом.
Проклета грудво, натраг у земљу!
Па с Ромеом на једна носила!

Дојкиња.

Еј, Тибалте, мој први пријане!
Еј, добри, часни господару мој!
Да ја доживим твоју тешку смрт!

Јулија.

Та шта је то? Два страшна вихора
Сукобише се, Тибалт, Ромео!
Најмилиј' братац и још милији муж!
Еј, страшна трубо, труби страшни суд,
Па куд то двоје, сви нек оду туд!

Дојкиња.

Тибалт' је згин'о, Ромео протеран!

Јулија.

Ох, Боже, зар он уби Тибалта?

Дојкиња.

Та он је, он: жалоснице та он!

Јулија.

Еј, гујо, ти под лицем ружиним!
Је л' икад им'о лепшу кућу змај?
Еј, красни залче, врашки анђеле!
Голубиј' гавран, јагње вучије!
Ох, одмете у лицу божијем!
Опачино од сваког вида свог;
Проклети свече, поштен ниткове!
Та шта у паклу хтеде природо,
Кад пресади наклену сотоно
У таког слатког тела земни рај?
Што горе књиге, лепше корице!
Еј, лисицо, у красној палати!

Дојкиња.

Кам' вера, кам' поштење, камо част?
Лицемери, ниткови, варљивци!
Ој, момче, оди, дај ми поткрепе!
Од јада, туге, бриге остари:
Ју, Ромео, срам те!

Јулија.

Гром те спалио!

И тај твој језик! Каква, куго, срам?
Срамоти је на челу томе срам;
Поштење седи на том престољу,
Да влада с њега целим светом, сам.
Ох, мене луде, њега грдити!

Дојкиња.

Што т' уби брата, да га жалиш зар?

Јулија.

Зар ја да кудим господара свог?
Еј, где су уста, да ти милују
Премило име, господару мој!
Кад не би твоја љуба од јутрос?
Ал' што ми, уло, уби рођака?
Е, хтеде, ула, да те убије!

Потец'те патраг сузе будале,
 Ви треба да сте јаду жртвице,
 Не радости, забунили сте се,
 Господар жив, а брат ми погинуо,
 Што мал' не уби господара мог!
 Та све је добро, па шта плачем јон?
 Ал' грђа беше реч, но братска смрт,
 Што м' угуши; ту не заборавих;
 Ох, ал' ми се запекла у памет,
 К'о грешан чин у грешникову свест,
 Тибалт' убијен, Ромео протеран!
 То протеран, та реч'ца протеран,
 Та једна уби тисућ Тибалта,
 Зар не би доста рођакова смрт?
 Ал' само да је ту већ престало!
 Ил' кад се јади воле пратити —
 Кад рече: мртав брат, што не рече
 И отац, мати, па ма обоје?
 Та жалила бих, к'о што жали свет,
 Ал' одмах за тим — Ромео протеран!
 Та све нас уби та једина реч,
 И оца, матер, ујка, Ромеа, Јулију,
 Све уби, све! — Ромео протеран!
 Та нема краја јаду речи те,
 Што каже мени боле вечите;
 Ал' родитељи моји, где сте ви?

Дојкиња.

Запевају над самртником сви,
 Хоћете л' њима да вас одведем?

Јулија.

А њихове кад сузе усану,
 Почеће моје вечност сузану!
 Де дигни лестве! Јадне лествице!
 Та ви сте ми у јаду сестрице,
 За моју вас је згоновио клет!
 Сад удова девојка морам мрет',
 Венчани кревет ено ми је стрт,
 Ал' место Ром'а грлиће ме смрт.

Дојкиња.

Умирите се, наћи ћу га ја,
 Јер где је Ромео, ваша доја зна.
 Чујете л': Ромео поћас ту је ваш,
 Ја идем њему у манастир сад?

Јулија.

Ох, наћи га! Овај му прстен дај;
 На последњи нек дође опроштај.

П О Ј А В А Д Е С Е Т А.

Отац Лаврентијева ћелја.

Лаврентије и Ромео.

Лаврентије.

Приступи ближе, ближе плашљивче,
 Заљубила с' у тебе јадика,
 А несрећа се с тобом венчала.

Ромео.

Шта велe, оче, пита ја кнежев суд?
 Каква је беда нова моја та?
 Говори, да је знам!

Лаврентије.

Еј, синко мој,

Ти добро знаш те горке сестрице:
 Сад слушај, да ти кажем кнежев суд!

Ромео.

Је л' страшниј' страшни суд, нег' кнежев суд?

Лаврентије.

Пресудио је много блажије,
 Не телу смрт, већ само прогону!

Ромео.

Шта, прогону? Смилуј се, реци смрт,
 Јер прогнано ме страшнија је коб,
 Нег' умрломе што је хладни гроб:
 Не реци, ох, не реци — прогону!

(Наставиће се.)

Д И С Т И Н А Ш.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Муж на селу). Ова добра шаљива француска игра, која се лане тако јако допала нашој публици, приказана је на нашој позорници 23. марта о. г. Јако нас весели, што можемо о нашим глумцима рећи, да су у овом комаду, сви редом, живом, промишљеном и складном игром прибавили

нам такво уживање, какво и на већим, бољим позорницама више пута узалуд тражимо. Та похвална игра заслужила је била више гледалаца него што их је тога вечера у позорницу било. Не да се, истина, порећи, да су времена тешка, али баш у тим тешким временима ваљало би се чешће селати нашега позоришта, којим се сада, заиста без зазора,

можемо дичити и поносити, а које, по кобним приликама, нема под небом никакве друге помоћи него оне, што у зноју лица свога заслужује. Ако дакле желимо одржати наше позориште, то треба да га и што чешће полазимо, и то не само из простог родољубља, него што имамо у њему и насладе и уметничког уживања. Ускратимо само себи њему за вољу једну од наших силних, таленатних, сувишних издатака, па ћемо видети, да ће одмах и по наше позориште, и у овим тежким временима, настати боља времена. — а.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Загребу.) „Vienac“ пише: „Сабор је закључио, да има анкетно поверенство израдити предлог за коначно уређење нашега позоришта, и по новинама разноси се глас, да ће то поверенство на скоро сазвано бити. То ће бити, пет или шесто анкетно поверенство, што га памтимо. Са политичке борбе то се питање увек одгађало, позориште је остало неуређено, али данас је политичка борба кренула другим путем, и нема запреке, да се наше позориште уреди законом, а уредити се мора, јер је несталност управе рак-рана тога завода, несталност управитеља, несталност организма, несталност радње, репертоара и свега; по том су појмљиве велике финансијске невоље, а тим три највише домаћа уметност, која је велики фактор нашега културнога развитка, већа можда, него што многи мисле. Ми смо имали част присуствовати код неколико анкета, који, на жалост, не уродиле плодом. А за што? Јер је анкета изненада била сазвана, јер се поверенству предложило ово или оно специјално питање, никад потпуно уређење позоришта. Уз то је већа и неки саборски одбор, који је изradio потпуно операт. Владин извештај није се ни издалека приближио одбору, да каже, што влада мисли и на што пристаје, па кад је основа већ израђена била, изјави влада, да је не може усвојити и све је остало при старом. На такав начин не може се никад на крај изаћи, на такав начин боловаће наше позориште до века, док у један мах не проиђаће. Шта дакле? У анкети има обично 20, 30, 40 чланова, мање или више вештих драматском послу. Има ту књижевника разне врсте и правца, има управитеља, има пријатеља уметности, дакле врло различитих елемената. Један ће пазити само на бројеве, други само на уметност, трећи само на трошкове, четврти само на приход касе. По све је природно, да скуп од 30—40 особа различитог правца и гледишта не може израдити јединствену организаторну основу in pleno. Између чланова анкете има се изабрати неколико вештака, њима се имају предати рачуни и репертоар од неколико година. Тај, рећемо — подбор има израдити организаторни нацрт и то не само неколико сукобарних параграфа, већ опширну промеморију о садашњим мацама управе, о будућем сталном уређењу позоришта и о том, како да се приход позоришни повећа. На темељу те промеморије може анкета расправљати и доћи до практичног успеха, иначе никада. Главни услови пак оцетанка народног позоришта јесу: 1. Да се уведе трајна стална управа. — 2. Да се глумцима осигура будућност. — 3. Да се управи пусти нека ради према уметничком разборном плану, да преславу садашњи дилетантски покушаји. — 4. Да се управна власт не меша у позоришне послове, као што сада чини. — 5. Да се

књижевним силама да прилика утицати у наш драматски развитак, како то бива по свем свету. — 6. Да се повећа позоришна зграда, јер ће се тим и приход повећати.

Садање пословање не ваља. Све је то невештачка експериментација без основе, све бирократично дописивање, којим се ни једно позориште овога свега не управља.

То нека створи анкета и по њој сабор, оканите се питања о овој или оној особи, одбијте све особне амбиције појединца, јер се ради о народном заводу, не о жељи појединих особа, створите понајпре организам. За сада не сме, не може се расправљати питање, хоће ли овај или онај управљати позориштем. Створите план, економну систему, јер је крајње време. Сила имамо у позоришту извршних, али организма, плана нема никаквог, а најгора је система привремених повереника, који крај најбоље ништа не могу учинити, јер се нису никад бавили са позоришним пословима. Понајвише пак варају се они, који мисле, да се артистични део од економног посве може делити.“

* (Балет у народном позоришту у Загребу.) „У нашем су позоришту,“ вели „Vienac,“ „скоро све врсте драматичке заступљене. Хисторичка и грађанска драма и трагедија, карактерна и сплеткарска комедија, лаврија, водвиљ, мелодрам, озбиљна и шалива опера. Говорјало се много, како би се мање на позориште морало трошити, неки су наговештавали смрт хрватској опери, неки су је хтели заменити карикатуром — оперетом, а ево као гром из ведрог неба добисмо и „балет.“ Видесмо тај „балет“, те нас многи упиташе, шта мислимо о томе. Ми мало маримо, што је тај тобожњи балет неколико пута напунио позориште. То не може бити мерилом уметности, то су тек пролазни појави, који могу имати врло опасних последица, то су тек финансијске доскочице управе, која замамљена кратким успехом наводи опћинство на врло скупу храну. Но, рећи ће нам когод, та није ли тих 16 девојчица за тако кратко време доста научило? Да како. Та и дете може декламацију за кратко време лепо научити, али га за то не ћете извести на позориште. Ми ту не питамо за окретност децице, за ревност г. Коронелија, ми питамо за драматичну уметност, у коју балет свакако спада. Балет може бити самосталац у форми пантомимичне игре, или је улетан у оперу. У једном и у другом случају састоји се балет од солиста и збора. Можете ли помислити оперу, коју пева само збор? Не можете, па не може бити ни балета без солиста. А имате ли новаца за прву „балерину“? Немате. Кад немате новаца за примадону, чему нам онда скакутање збора? Вели се, да ће управа за „Роберта Ђавола“ наручити солистичку из Граца на неколико представа. Тога никако не разумемо. Има ли „Роберт“ бити сталан у нашем репертоару, то питамо, како ћете га певати, кад оде грађачка играчица, јер немате новаца да најмите сталну? Па чему вам онда трошак за одело? Ви ћете опћинство неколико пута нудити пантетом, а после обичним домаћим крухом, ви ћете изпрва добити неколико форината више, аки ће се после опћинство расрдити. Такве пролазне прскалице нису белег солидне штедње, умног газдовања. Па плескали ви, колико вам драго, ми вам велимо, оканите се балета, набавите радије одело за „Бенка Бота,“ или „Карла Драчкога.“ То је ваша дужност.“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

6. ПРЕСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 5.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 30. МАРТА 1876.

ЉУБАВНО ПИСМО.

ШАЉИВА ИГРА У 1. РАДЊИ, ОД КОСТЕ ТРИФКОВИЋА.

О С О Б Е:

Васа Видић, лекар	Сајевић.	Лаза Дражић, адвокат	Ружић.
Марија, његова жена	Ј. Сајевићка.	Софија, његова жена	Ј. Поповићева.
Евица, његова сестра	Л. Хаџићева.	Јован, видићев слуга	Божовић.
Милан, евичин љубавник	Лукић.	Збива се у видићевој кући у Новом Саду.	

ПОСЛЕ ТОГА:

П Р К О С.

ШАЉИВА ИГРА У 1. РАДЊИ, С ПЕВАЊЕМ, ОД Р. БЕНЕДИКСА, ПОСРВИО ДР. Ј. АНДРЕЈЕВИЋ, МУЗИКА ОД А. МАКСИМОВИЋА.

О С О Б Е:

Селаковић, богаташ	Марковић.	Која, муж јој	Сајевић.
Ката, жена му	Ј. Поповићева.	Милан, { у служби којиној	Ружић.
Јелка, кћи им	Л. Хаџићева.	Сога, { у служби којиној	Д. Ружићка.
Збива се у којиној кући.			

У понедеоник 5. априла по други пут: „СТАРИ КАПЛАР.“ Карактерна црта у 5 делова, од од Карла Жујина и Рајнхарда, с немачког превоо Д. Јоксић.

Поштовани претплатници умољавају се, да би изволели исплатити први део своје претплате у књи-
жарској трговини браће Поповића.

БОЛУЈЕ: П. ДОБРИНОВИЋ.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК 9 И ПО САХАТА.